

de kom klokken 8. Herfra måtte de bære skiene til Grut, som de nådde klokken 10 om kvelden. Her drakk de flere spann med fløte og melk.

Annen påskedag den 6. april startet de på turens siste etappe. De hadde det stridt opp fra Grut, innover Ilfjellet og over Hulsjøen. Terrenget er kupert, og det var lite snø og dårlig føre. Dessuten tok de feil av veien, og klokken 8 om kvelden kom de ned til Krokstad ved Hovin. Her måtte herrerne ta skiene på nakken og traske en time etter landeveien til Støren. «Det vilde være Synd at sige andet, end at vi var slitne, da vi endelig havned paa Størens Hotel, og sjelden har vel Hotelværten havt Gjæster som gjorde slig Vei i Madfadet som de syv, som den Aften ved hans veldækkede Bord feired Tilbagekomsten til Sivilisationens Glæder.»

På Storli.

Jens Krogh.

Titran

LARS VIGGEN

Trøndelags utpost mot vest er Titran. Det gamle fiskeværet på Frøyas ytterste odde hvor tungsjøen slikker opp til husene. Et sjarmerende og koselig sted i godvær og sol, men et huttetu i storm og uvær og snøkave. Titran ligger åpent for alle vinde — fra storhavet og fjordene, nord og sør. Intet skjærmer på noen kant. Synet er åpent og fritt.

I uværet er det fælslig med all åpenheten, men kom til Titran en stille vårkveld eller sommerkveld med havblikk og rød sol og skvatrende måser og yrende liv av sjøens fugler! På skjærene promenerer den rødleggede Tjell og i sundene driver ærfugl-mamma og lærer sine små svømmingens edle kunst.

I en båt kan du dvaske mellom holmer og skjær og oppleve herligheten. Det er mange idylliske steder i Trøndelag, men noe så vakkert som en stille sommerkveld i havskjærene med solnedgang og fuglesang må en søke lenge etter. Titran er et slikt sted.

Det er bilvei helt frem til Titran, og her har Hans Gaustad og frue etablert en liten fiks kafe som en trygt kan si ligger på topp i distriktet. For tilreisende er det passende å stoppe på kafeen, prate med kafeeierne og ta seg en rundtur i været. Du treffer åpne og elskverdige mennesker som er glad for hver og en som finner veien til Titran. Her kan fremdeles en turist føle seg virkelig velkommen.

Det sjarmerende med frøyværingene er at de er så lett å komme i kontakt med. Jeg kan aldri glemme mitt første møte med dem. Jeg stod på en kai og ventet på båt. En ungdom spurte hvor jeg skulle hen.

— Jeg venter på båten ?

— Det blir et par timer. Vil du ha mat?

Titran centrum. Kaféen til venstre.

Moarad Kjellby.

— Tja. Kanskje det.

— Kom her.

Jeg ble med gutten til et hus i nabolaget.

Vi kom inn i kjøkkenet. — Eg kjem med en fremmenkar som vil ha mat. — Nei, sei du det, sa moren, med et stort smil.

Så ble det værsgo og værsgo. Middag og kaffe og alt det huset formådde. — Betaling? Langtifra. — Har jeg ikke bedt deg heim? sa gutten. En slik mottagelse blir ikke glemt.

Nå skal en ikke vente at frøyværingene møter på veikanten og inviterer til middag, men de vil så gjerne slå av en prat og fortelle om stedet. Frøyværingene er nemlig store patrioter — unge som gamle. At mange blir nødt til å søke til byen for levebrødet er en annen sak.

Typisk for innstillingen blant de unge var de uttaleleser som falt da vi en kveld i vår møtte noen ungdommer på Titran kafe, ung-

jentene Laila Haugan, 17 år, Isabel Gaustad, 16 år, og Eva Larsen, 14 år.

— Jeg kan ikke tenke meg å bo annet sted enn her på Titran, sa Laila. Laila går på husmorskole på Sistranda og er hjemme om kveldene, og da hender det hun stikker innom den trivelige kafeen og slår av en prat med andre ten-åringere.

— Jeg flytter ikke fra Titran før jeg blir absolutt nødt til det, sier Isabel Gaustad. Dette er hjemstedet mitt, og her vil jeg være. Når andre ungdommer som har flyttet ut, kommer hjem på ferie sier de at hvis de hadde hatt arbeid på Titran, ville de ikke ha reist tilbake til byen.

— Jeg vil heller ikke forlate Titran, sier varaformannen i Titran Ten-klubb, Eva Larsen. Hun er på vei hjem fra styremøte i klubben hvor man diskuterte programmet for neste møte. På møtene er det variert program med film, spørrelek, kinasjakk m.m.

Ingen av de jentene kan tenke seg muligheten av å bo i byen. Riktignok kunne de ha vært med på mer moro, men alt virker så tvungent og trangt i byen. På Frøya og særlig da på Titran er det åpent og fritt.

— Enn om vi hadde en systue eller konfeksjonsfabrikk av ett eller annet slag som de har nede i Romsdalen, sier en av jentene.

Turister meget velkomne.

Kafeier Hans Gaustad mener at nå når fisket har slått feil, må det gjøres noe for å dra turister til Frøya. — Og her på Titran har turistene sin endestasjon, og her kan de få låne robåter til å farte omkring mellom holmer og skjær på begge sider av Titran. Det må være en samfunnsoppgave å legge forholdene tilrette for turist-trafikken.

Men en skal ikke vente at vi «småhøkkertene» har økonomisk evne til å bygge ut næringen. Vi må få støtte av myndighetene.

På kafeen får vi høre at praktisk talt de fleste voksne på Titran har alderstrygd, og at mange familier har stengt sine stuer og dratt til Kristiansund eller Trondheim. I løpet av de knapt siste 20 årene er folketallet på Titran krympet fra ca. 600 til halvparten. Men i

*Kjøpmann Isak Gaustad,
Titrans Grand old Man.*

Monrad Kjellby.

ferietiden kommer titterværin-
gene tilbake, og fremmede som
kommer utover finner veien til-
bake år etter år. De utallige
holmer og skjær, de stille sund
og blanke sandvaler og det rike
fuglelivet lokker og drar.

*Alltid opp og ned
med fisket og Titran.*

Det er stille på kaia hos Isak
Gaustad. Han fikk — i likhet
med Titran Canning — bare
tildelt 1100 hl som på kort tid
ble tilbørlig behandlet og til-
beredt.

— Det går opp og ned i fisket, sier Gaustad. Mange ganger har
det vært like galt som nå, men som regel har det rettet på seg. Silde-
fisket må vi nok gi opp, men torsken kommer igjen. Ved århundre-
skiftet var folk herfra på Vest-Smøla på fiske. Så kom en periode
som kulminerte i 1924. Siden har det dabbet av. Nå er det massevis
av sei, men det hjelper lite når avsetningen er så treg.

Titran er et kjent fiskevær — fra de eldste tider. Det var naturlig
havn, og store fisk- og sildestimer gikk ofte tett under land. I 1430
la Aslak Bolt Titran under erkebispstolen, og Titran var da holdt
for å være det sikreste fiskevær nest etter Sula. Men så kom svarte
år, og i 1580 var ifølge analene bare 6 «fattige fiskere» bosatt på
Titran.

Men fisket tok seg atter opp, og i 1660 hadde Titran tre handels-
menn. Folketallet har svinget med fisket. I 1899 hadde Titran 33
hus og 199 beboere, i 1945 rundt 600, i 1952 100 hus og 474 be-
boere, og i dag er folketallet omkring 300.

Titran er kjent for den store ulykken natt mellom 13. og 14.
oktober 1899. 25 fartøyer som var ute på feltet, forsvant og 140

Fisken tørker på hjell.

Monrad Kjellby.

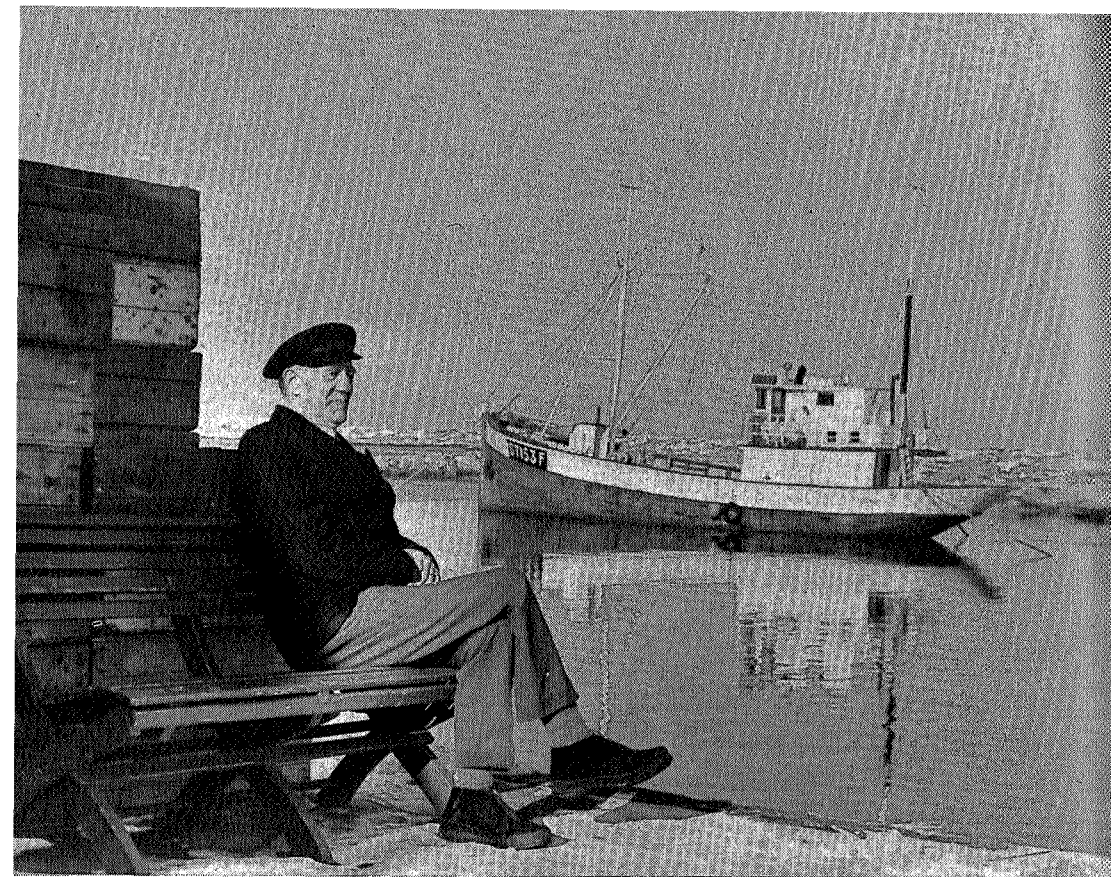
mennesker mistet livet. Flåten var ute etter storsilda og ble overfalt
av orkan. En bauta til minne om ulykken er reist ved Titran kapell.

— Det nytter ikke å klage over spilt melk, sier Gaustad. Klikker
det på ett hold, må en prøve på et annet. En gledelig ting er økning
i reisetraffikk og ferieliv. Det merker vi her på butikken hvor om-
setningen er størst — ikke i fisketiden, men i juli og august som
før var de stilleste måneder.

Vi vil gjerne ha turister og feriefolk. Her kan dere få kjøpe billige
hyttetomter — en karamell pr. kvadratmeter.

Mulighetens land.

På Titran Canning treffer vi ordfører Georg Larsen. — Det er
for tiden tamt med fisket over hele Frøya, og folk er nødt til å

Det er fint for en gammel fisker å slappe av på kaia.

Monrad Kjellby.

søke seg arbeid på andre felter. Bosetningen her er avhengig av fiskemottaket. Hvis ingen kjøper fisken blir det ille. En fisker i Froan forteller at han drar inn uer, men kaster seien på sjøen. Andre steder i verden dør millioner av sult.

— Er det muligheter for distriktet her?

— Vi må få et moderne fileteringsanlegg. I området Nordskag — Titran ilandføres ikke så lite fisk, og det er absolutt førsteklasses varer. Myndighetene er nå nødt til å se i øynene at hvis bosetningen skal opprettholdes her, må en basere den på fiskerinæringen.

Vi er inne i en alvorlig krise, og spørsmålet er om folk har tålmod og råd til å vente på bedre tider. Mange drar sin vei. Ved utbyggingen av Hitra og Frøya kraftlag i 1950 regnet vi med 12 000 mennesker i området. I dag er det ca. 10 000. Særlig har det gått fort tilbake de siste 2—3 årene.

Det snakkes mye om at vi må slå et slag for turistnæringen. Vi har gode muligheter med rik anledning til fiske og mange vakre plasser. Turister fra overbefolkede og hektiske land og byer vil her finne ro og avkobling.

Men hvor skal så turistene gjøre av seg? De må ha et godt sted å bo. Nå er det mange store hus på Titran, og det burde være gode overnattingsmuligheter — hvis bare noen setter seg i sving. En bør ikke ta sjanse på å overnatte på stedet før en gjennom telefonsentralen har bestilt husrom. Det vil sikkert bli ordnet. De nærmeste pensjonater er på Sistranda, men hvis det er fullt der må en søke tilbake til Hitra via ferja Flatval—Kjerringvåg. Her er det pensjonater både i Fillan og på Ansnes. Særlig vil vi nevne Hitra-pensjonatet på Ansnes, som holder mål med de beste hoteller i byen.

Ordføreren er interessert i et Frøya kommune går inn for å yte hjelp til reising av stort og moderne pensjonat på Frøya.

— For, som han sier, skal vi kunne utnytte de gode muligheter Frøya har som turiststrøk må vi ha et utmerket sted å by de tilreisende. Folk bør se Frøya ikke bare om sommeren. Også vinteren har sin sjarm. Her er fred og hvile og rein luft.

I Sletringens slanke tårn.

Som en demonstrasjon mot feilslått fiske og usikre fremtidsutsikter reiser Sletringen fyr sitt slanke tårn gladelig til værs på en holme et par kilometer ut i havet fra Titran havn.

Dette fyret, som skal være Norges høyeste med sine 48 meter over berget, er en attraksjon. Vi treffer fyrmesteren Mikal Dyrnes på butikken hos Lund og han er straks villig til å svinge oss utover i sin lille smarte båt med påhengsmotor. På fyrets kai står betjent Jarle Viken fra Ona og ønsker velkommen. Vi går opp en lang betongkai og frem til inngangen til fyrstasjonen.

I maskinrommet hilser vi på betjent Karl Wågø fra Frøya som er på frivakt og nytter tiden til å stelle med skinn fra minkfarmen inne på Frøya. Oppe i 3. etasje finner vi den kombinerte vaktstue og kjøkken. Her er det godt og varmt, og kaffen rykende og god. Her får vi høre at den største underholdningen, som langt overgår TV-

Ungdomstreff på Kaféen.

Lars Viggen.

programmene, er når storstormen bryter over skjæret og slikker langt oppover fyrtårnet. Det er et enestående skuespill en aldri blir trett av å se. I forrige uke ble havets scenekrefter satt inn og det så voldsomt at man oppe i etasjene kjente hvordan tårnet skalv.

Fyrbetjeningen fører en noe ensformig tilværelse. De har tøm 6 uker på fyret og 14 dager fri, og døgnrytmen er 6 timers vakt og 12 timer fri. På frivakten fisker de nok til eget behov, og ellers driver de litt med knytting av ryer.

Om vinteren er det sjelden med besøk, men om sommeren er det en del trafikk av turister, mer og mer for hvert år. Om sommeren er det stort fugleliv i skjærene med småmåke, terne og tjeld, og av egg kan en finne så mye en vil.

Gammel-jordmoren som ble på fyret.

Det første fyret på Sletringen ble bygget i år 1900 — året etter den store Titran-ulykken. I 1923 ble gammelfyret flyttet til Terningen og det nye fyret bygget. Gammelfyret var også familie-fyr med barn og familieliv på det nakne skjæret.

Det fortelles at en gang ble gammel-jordmoren i Titran, Alfild Gaustad, kalt til Sletringen i anledning av en nedkomst. Hun ble værende på Sletringen fyr i 6 uker. Uværet kan være temmelig langvarig på Sletringen når det kommer fra rette kanten.

Det er 11 etasjer og ca. 200 trappetrinn opp til toppen av fyr-tårnet. Oppe på lykt-etasje hvor lysbuntene kastes ut i mørket, får vi et fantastisk rundskue i den blanke soldagen — utover endeløst hav, vestover mot Titrans lilleputt-by på klakkene, og innover mot Smølas lave strender og innlandets fjell i disen langt i det fjerne.

I utlandet bygges mange tårn med tanke på turister og på utsikt alene, men her står tårnet, og kan gi et utsyn som neppe noe annet utsiktstårn kan gi. Titrans turistattraksjon og vartegn nr. 1 — som står mot alle stormer, er Sletringen fyr!

